

Służba zdrowia czy przemysł medyczny?

Zdrowie, głupcze!

Andrzej Sokotowski

Już najwyższy czas, aby politycy uświadomili sobie, że na całym świecie usługi medyczne przestały być traktowane jako *służba zdrowia*. W krajach rozwiniętych, do grona których aspirujemy, *przemysł medyczny* to sektor gospodarki narodowej. Dlaczego? Bo usługi medyczne to dział naszej codziennej społecznej aktywności, oraz dział gospodarki narodowej, w którym pracuje duża część społeczeństwa. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2007 r. pracowało w nim 715 386 osób. Jeszcze większa część populacji korzysta z usług tego sektora.

Kołem zamachowym przemysłu medycznego są pieniądze z Narodowego Funduszu Zdrowia, ubezpieczeń prywatnych różnego pochodzenia, opłat bezpośrednich, pieniądze z przychodów przedsiębiorstw (opłaty za medycynę pracy) itp. Dlatego traktowanie ochrony zdrowia przez wielu polityków nie jak zwykłego działu gospodarki narodowej, lecz jak *usługi publicznej* jest całkowitym – niestety, dość częstym – nieporozumieniem.

Ślepotą polityków

Wydaje się, że wielu naszych *mężów stanu* nie dostrzega zachodzących, głębokich – czasami wręcz rewolucyjnych – zmian. Tymczasem objawy ewolucji można zauważyć w sektorze publicznym, ale najlepiej pokazuje to dynamika zmian sektora prywatnego. Jego plany, oparte o optymistyczne prognozy szybkiego wzrostu rynku usług zdrowotnych w Polsce obejmują budowę nowych szpitali, przychodni oraz wymianę sprzętu na coraz nowocześniejszy, tworzenie sieci usługodawców i platform internetowych.

Wystarczy przyjrzeć się zapowiedziom największych spółek, z których wynika, że w przyszłym roku zostanie otwarty 180-lóżkowy szpital Medicover w Warszawie Wilanowie, w który firma zainwestowała blisko 40 mln euro. Również Enel-Med (licząc na kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia) za ok. 120 mln zł planuje budowę 120-lóżkowego szpitala. Zapowiada także zainwestowanie 4,5 mln zł w nowe placówki ambulatoryjne oraz 5 mln w nową aparaturę. Centrum Damiana zapowiada, że w 2008 r. otworzy 4 nowe placówki ambulatoryjne, a w 2009 r. – nowy szpital. Władze spółki LUX MED podjęły decyzję o budowie szpitala, którego otwarcie przewidziane jest na przełom roku 2009 i 2010. Swissmed przewiduje, że do 2012 r. otworzy 4 nowe szpitale (we Wrocławiu, Warszawie, Krakowie i Poznaniu). Jeśli te i inne inwestycje dojdą do skutku, napędzi to koniunkturę dla firm projektowych, budowlanych, wyposażających wnętrza itp.

Imperatyw zmian

Jak szybko służba zdrowia stanie się równoprawnym, rynkowym uczestnikiem gospodarki narodowej? Sądząc po bałaganie prawnym i organizacyjnym – jeszcze nie szybko. Jednak zapowiedź zmian puka już do naszych bram. Wynika to z naszego członkostwa w Unii Europejskiej. Warto bowiem zauważyć, że fundusze typu *private equity* postrzegają branżę medyczną jako bardzo atrakcyjną, widząc w niej ogromny potencjał. Lukratywne inwestycje na rynku medycznym to takie, które przynoszą najwyższą stopę wzrostu, oczywiście, przy odpowiednim poziomie zainwestowanego kapitału, a to ciągle przyszłość rodzimego rynku. Giganci polskiej sceny medycznej już

zajmują strategiczne pozycje, mniejsi łączą się, aby ruszyć po kapitały na giełdę. W 2007 r. największą dokonaną transakcją było zakup LUX MED i Medycyny Rodzinnej przez fundusz Mid Europa Partners. Od początku 2008 r. inwestora poszukuje LIM, jednak wywoławcza cena zakupu (250 mln zł), jest barierą ograniczającą liczbę oferentów. Jak poinformowała w swoim raporcie firma konsultingowa Deloitte, w 2007 r. wartość inwestycji zrealizowanych w Polsce przez fundusze *private equity* i *venture capital* wyniosła 650 mln euro. Deloitte prognozuje, że w bieżącym roku inwestycje utrzymają się na zbliżonym poziomie. Perspektywy dynamicznego wzrostu rynku usług medycznych w naszym kraju przyciągają inwestorów, którzy dotychczas nie interesowali tym rodzajem działalności gospodarczej. Przykładem zarejestrowana w styczniu 2008 r. spółka Szpitale Rodzinne SA. Głównym celem działalności firmy jest stworzenie sieci niepublicznych szpitali jedno- i wieloprofilowych,

Zdrowie urynkwione

Udział wydatków na ochronę zdrowia w stosunku do wybranych sektorów gospodarki Polski (dane w mld zł, dotyczą 2007 r.)

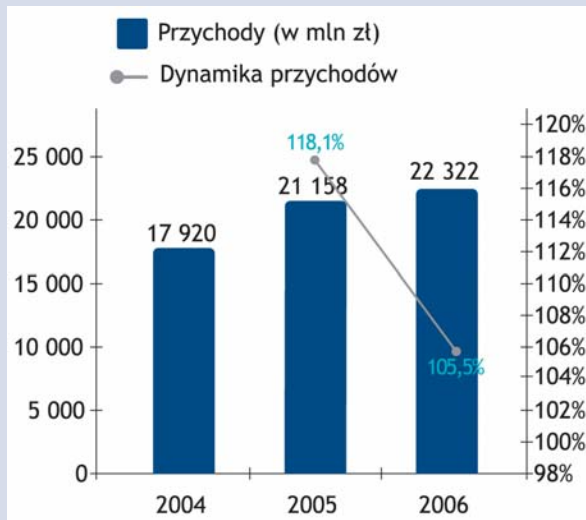
Produkt Krajowy Brutto	1 162 903,2
W tym:	
przemysł	236 983,2
budownictwo	80 985
transport, magazynowanie, łączność	71 900
usługi nierynkowe	143 278,7
wydatki na ochronę zdrowia (szacunek minimalny)	70 000

poprzez przejmowanie udziałów w istniejących placówkach. Szpitale Rodzinne SA to spółka powołana przez Royalton Capital Investors II, fundusz *private equity* działający w Europie Środkowej. Inwestorami funduszu są m.in. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) oraz Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI), a także inwestorzy prywatni. W roku 2008 spółka chce przejąć w ten sposób kilkadziesiąt nzo-ów, które powstały na bazie przekształconych publicznych szpitali. Nie jest to jedyny przykład inwestowania w rynek zdrowia pieniędzy spoza sektora medycznego. Takich przypadków jest coraz więcej.

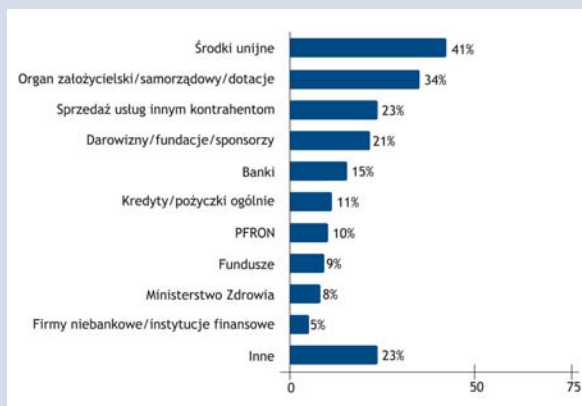
Południowy Koncern Energetyczny wraz z Południowym Koncernem Węglowym ma 95 proc. udziałów w spółce medycznej Elvita (pozostałe 5 proc. należy do załogi). Elvita obsługuje największą spółkę grupy – Południowy Koncern Węglowy, zatrudniający 6 tys. pracowników oraz Elektrownię Jaworzno III, który zatrudnia 1,3 tys. osób. Na początku lutego nastąpiło przejście kolejnej spółki Proelmed przez Elvitę. W tej chwili Elvita ma 57 proc. udziałów

Health gospodarka

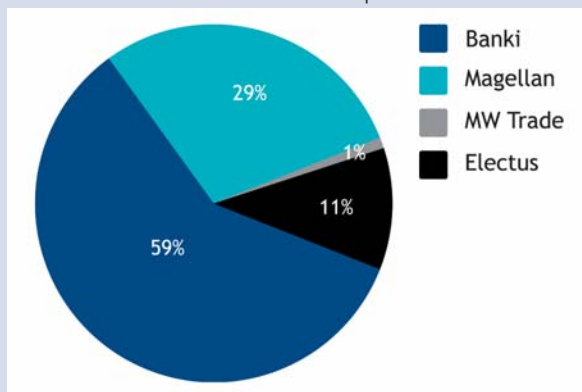
Przychody szpitali publicznych w latach 2004–2006

Źródła dodatkowego finansowania szpitali

Udziały banków i instytucji pozabankowych w finansowaniu szpitali

Materiały źródłowe: Badanie TNS OBOP na zlecenie Magellan SA

w spółce Proelmed. Pozostałymi udziałowcami Proelmedu są Fundacja *Pro Eko* (23 proc.), gmina Łaziska Górne (11 proc.), oraz trzy związki zawodowe działające w Elektrowni Łaziska (9 proc.). Nie jest to odosobniony przypadek takiego finansowania spółek sektora ochrony zdrowia. Przykłady te pokazują, że w medycynę coraz częściej inwestuje kapitał pozabranzowy.

Złote jaja

Jak wycenić polski rynek zdrowia? Prywatny łatwiej, gdyż przy wszelkiego rodzaju zmianach właścicielskich, sprzedażach, fuzjach itp. oceniają go firmy doradcze. Trudniej wycenić rynek publiczny z jego potencjałem, nieznanymi perspektywami, zadłużeniem i brakiem jednolitej polityki bardzo uzależnionej od polityków. Wartość prywatnego rynku zdrowia (szpitale prywatne, niepubliczne, przychodnie prywatne, sieci medyczne, farmacja), sięgnęła w zeszłym roku 23 mld zł i w porównaniu z 2006 r. wzrosła o 13 proc. Stanowi już zatem ponad 1/3 ogólnej wartości rynku zdrowotnego, szacowanej na 60 mld zł (tak wynika z najnowszego raportu firmy PMR Publications).

W tym sektorze największą część, bo aż 60 proc., stanowiły wydatki na leki i sprzęt medyczny. Znacznie mniejszy udział miała abonamentowa opieka medyczna (5 proc.) i ubezpieczenia (ok. 2 proc.). Jednak właśnie wartość sprzedanych abonamentów rosła najszybciej. W ubiegłym roku wynosiła 1,1 mld zł (razem z usługami medycyny pracy), tj. o 25 proc. więcej niż w 2006 r. Wzrost prywatnych wydatków na zdrowie przekłada się na coraz lepsze wyniki prywatnych firm medycznych. Większość z nich szacuje, że w 2007 r. ich obroty wzrosły o 30–40 proc. Notowany na giełdzie Swissmed, który opublikował wyniki za 2007 r., zwiększył przychody o 40,7 proc.

EMC Instytut Medyczny, druga spółka z branży obecna na GPW, podwyższył właśnie prognozę ubiegłorocznego zysku netto z 318 tys. do 1,577 mln złotych. W skład Grupy Kapitałowej EMC Instytut Medyczny SA wchodzi obecnie 5 szpitali (EuroMediCare, Szpital Specjalistyczny z Przychodnią we Wrocławiu, Szpital św. Rocha w Ozimku koło Opola, Szpital św. Antoniego w Ząbkowicach Śląskich, Szpital św. Jerzego w Kamieniu Pomorskim, Szpital Mikulicz w Świebodzicach) oraz 9 przychodni specjalistycznych i podstawowej opieki zdrowotnej, głównie w województwie dolnośląskim oraz niedawno otwarta przychodnia w Dublinie w Irlandii (planowane są następne). Według prognoz PMR Publications, dynamika wzrostu w segmencie abonamentów w perspektywie najbliższych kilku lat będzie się jednak obniżać na korzyść ubezpieczeń zdrowotnych (firmy ubezpieczeniowe wykazują znaczną aktywność w tej sprawie na niwie politycznej). Będzie się to wiązać z wprowadzaniem prze-

Biznes z perspektywami

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że przez ostatnie 4 lata wydatki na ochronę zdrowia członka gospodarstwa domowego wzrosły o 8 zł (z 30,89 do niemal 40 zł), przy czym wydatki na opiekę ambulatoryjną wzrosły aż o 66 proc. Oznacza to, że zdrowie – obok samochodu i mieszkania – zaczynamy uznawać za równie wartościowe. Warto zarazem zwrócić uwagę, że od 40 zł zaczynają się stawki ubezpieczeń zdrowotnych, które zapewniłyby 24-godzinny dostęp do lekarza i opieki ambulatoryjnej. Profesor Romuald Holly z Krajowego Instytutu Ubezpieczeń szacuje, że Polacy przeznaczają rocznie na prywatną służbę zdrowia 30 mld zł. Z badań przeprowadzonych przez Ipsos wynika zaś, że aż 23 proc. społeczeństwa deklaruje gotowość wykupienia dodatkowego ubezpieczenia. Oznacza to, że do zagospodarowania jest prawie 7 mld zł.

pisów ułatwiających rozwój tych ostatnich. Dziś segment ubezpieczeń jest wart niecałe 0,5 mld zł, a wartość jego stale wzrasta.

Czas na zmianę języka

Najwyższy czas, aby podobnej wyceny i oceny dokonano w sektorze publicznym. Gdy już tego dokonamy, można będzie liczyć na koherentność obu syste-

fot. images.com/Corbis

Zdrowie na giełdę

Amerycanie obliczyli, że ataki bólu są przyczyną absencji w pracy podczas 700 mln dni w roku, co kosztuje budżet państwa ok. 60 mld dolarów. Z kolei nasi zachodni sąsiedzi oszacowali, że bezpośrednie koszty zwalczania otyłości wynoszą rocznie 850 mln euro. Wartość pierwiastków składających się na człowieka oceniana jest na ok. 320 tys. euro. W czasie, gdy pragmatyczne kraje rozwiniętego kapitalizmu już dawno zaczęły traktować człowieka i ochronę zdrowia jako element oraz jeden z sektorów gospodarki, polscy politycy ciągle mówią o *służbie zdrowia*, szczególnie akcent kładąc na słowie *służba*. Tymczasem warto przypomnieć, że w USA, w wymiarze finansowym ochrona zdrowia stanowi 1/7 gospodarki, wytwarzając dobra i usługi wartości 900 mld dolarów rocznie. W USA rynek pracy w ochronie to blisko 700 tys. lekarzy i 3 mln innych specjalistów. Ogółem w usługach medycznych zatrudnionych jest 15 mln ludzi.

mów oraz wyliczyć korzyści, jakie przyniesie to pacjentom, a w ostateczności budżetowi państwa. Aby jednak tak się stało, politycy muszą zmienić swój język, rezygnując z koszarowego określenia medycyny służbą zdrowia i zastępując je przemysłem medycznym.

Andrzej Sokolowski jest prezesem Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Szpitali Niepublicznych. Niektóre informacje pochodzą z serwisu Medicalnet.pl. Tytuł i śródtytuły pochodzą od redakcji.